

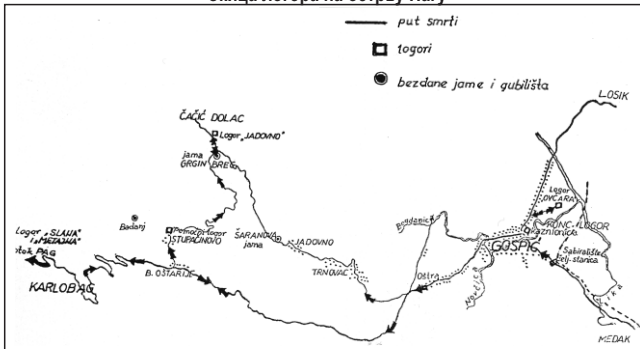
Дјечак преживио злочин.

Тијела двије дјевојчице ексхумирана од стране Италијана на острву Пагу

Скица логора на острву Пагу

Путеви смрти Госпић - Велебит-Башке Оштарије-Карлобаг-Паг

"Јадовно је, тих летњих месеци кржаве 1941, можда највише крварило, али се крв његових жртава није дала видети, као што је и данас његов мученички мир и покој тако тих и смиран, тако невидљив а опипљиво жив, живо присутан у нама. Свете кости Јадовинских Мученика запретане су дубоко у утробу Велебита, а њихов небоземни мир и спомен дубоко је присутан у нашим душама, срцима и савестима."

+ Епископ Атанасије Јефтић

Чланови УГ Јадовно 1941, потомци и поштоваоци жртава са Часним Крстом, узнесеним Мученичком Стазом Јадовничком и постављеним на мјесту логора Јадовно на Велебиту, 24.06.2012.

БАЊА ЛУКА

Др Душан Бастишић
предсједник

Краља Алфонса XIII 49а, 78000 Бања Лука, Р. Српска, БиХ
тел: +387 51 333 588, факс: +387 51 333 533, мобил: +387 65 511 130
Број жиро рачуна за уплату у КМ: 5672412700008152 Sberbank a.d. Бања Лука

www.jadovno.com

e-mail: udruzenje@jadovno.com

БЕОГРАД

Милорад Милошевић
предсједник

Јурија Гагарина 35/82, 11070 Нови Београд, Република Србија
телефон: +381 65 318 1375, e-mail: milorad.milosevic@jadovno.com
Број жиро рачуна за уплату у Динарима: 285-207509000001-63 SBERBANK Србија a.d. Београд

www.jadovno.com

e-mail: udruzenje@jadovno.com

ЈАДОВНО
יָדוּבְנו
JADOVNO 1941.

Удружење потомака и поштовалаца жртава комплекса логора смрти Независне Државе Хрватске, Госпић-Јадовно-Паг 1941.

ЈАДОВНО 1941

Породице жртава код Шаранове јаме - 1957. година

Бања Лука - Београд

ЈАДОВНИЧКИ ПРОГЛАС

Ми, потомци и поштоваоци Јадовничких жртава, 69 година након злочина, установили смо 24. јуни као „Дан сјећања на Јадовно 1941“. На простору који је обухватала Независна Држава Хрватска, готово да нема ни једне српске, јеврејске или ромске породице, чији директни или индиректни сродници нису невини страдали на неком од стратишта те злогласне творевине.

Комплекс логора смрти Госпић-Јадовно-Паг, био је први, помно планирани центар за убијање у НДХ.

Тиме је овај злочин постао историјски и друштвени проблем према коме се морамо достојно и одговорно односити. Нигдје касније, у краћем времену, није безумље тако триумфовало у тако масовним ликвидацијама. Томе је ишла у прилог ранија припремљеност и природне околности терена, јер на релативно малом простору, постоји обиље безданих јама, крашких гротла, каверни и шпиља у које су жртве, ликвидирани углавном мануелним поступцима, клањем и маљем, убијане и бацане. Жртве су биле, углавном, Срби и Јевреји, али је било и других.

Припадали су свим номенклатурама и занимањима ондашњег доба. Овдје је ликвидирано на најбезочнији начин и 73 православна свештена лица, што значи сваки трећи православни свештеник ликвидан у НДХ. Како су довођени из свих простора и захватили све социјалне структуре, то је овај преседан устоличио правило геноцидних поступака и примјене расних закона према нехрватима у НДХ.

Чињеница, да је то био први злочиначки подухват, да је био масован и да се од њега просто одустало из техничких разлога, проширењем талијанске реокупационе зоне, овај масовни злочин издиже на прву праксу антиљудског безумља, које до сада није нити осуђено у историјском смислу, нити обиљежено. Напротив оно је занемарено до негације. То нас присиљава, као сроднике, да са големим болом у души и у најбољој намјери, подсјетимо јавност да се солидарише с нама у заједничком комеморисању. Мртви немају гласа и не могу да се бране, јер нису могли обранити ни голи живот.

Наш је заједнички дуг да њихова привремена пребивалишта бранимо, земне остатке поштујемо, споменике подижемо, да им комеморишемо и злочин проказујемо свим цивилизованим средствима.

На Јадовну, 26. јун 2010.

О комплексу логора смрти Госпић - Јадовно – Паг из 1941.

Већ у априлу 1941. године, власти Независне Државе Хрватске низом законских одредби, озакониле су злочин и почеле са оснивањем концентрационих логора: „Даница“ код Копривнице, „Керестинац“ код Самобора и „Госпић“ у Лици. Ови логори били су организовани знатно прије 2. јуна, када је поглавник Анте Павелић издао званично наређење о оснивању логора у Независној Држави Хрватској. Усташе, уз подршку и помоћ локалног хрватског становништва, почеле су већ сутрадан након проглашења НДХ, дакле 11. априла, хапсити Србе Госпића и околине, те их уз жестоке батине затварати у казнионицу Окружног суда (тзв. Герихт) и њено ограђено двориште, гдје је краће вријеме могло боравити 2.500 – 3.000 заточених људи. Већ током маја и почетком јуна, усташе и остале хрватске војне и полицијске снаге, почеле су са цијелог подручја НДХ довозити стотине и стотине новопохватаних мушкараца, жена и дјеце, Срба и Јевреја. Простор концентрационог логора Госпић убрзо је постао премален, па је Министарство унутрашњих послова НДХ, на челу са Андријом Артуковићем, на велебитској забити и на острву Пагу, далеко од очију јавности, основало нова четири логора, формирајући комплекс логора смрти Госпић -Јадовно - Паг.

Италијанска фотографија: логор за Србе у ували Слана, на острву Пагу

Логор смрти „Јадовно“ основан је у првој половини маја 1941. на Велебиту, 22 км сјеверозападно од Госпића, на чистини званој Чачић-долац, на 1.200 м надморске висине, дубоко у шуми под ведрим небом, дужине 50 и ширине 25 метара. Почетком јуна, та је површина проширена на 90 x 70 м, а затим 24. јуна, на површину 180 x 90 метара и осигурана са 4 метра високом двоструком бодљикавом жицом. Тада је логор добио и свој коначни облик. Истовремено то учинише и у каменој пустињи на острву Пагу, гдје на рту Слана оградеше логорске просторе, један за Србе и један за Јевреје, па се тај 24. јун 1941. узима као дан оснивања комплекса логора смрти Госпић-Јадовно-Паг, првог масовног губилишта Срба и Јевреја у НДХ. У комплекс логора укључише збирни логор Овчару, сабиралиште на жељезничкој станици

Госпић, сабирни логор Ступачиново на Башким Оштаријама и бројне бездане јаме Лике, Велебита и подвелебитског подгорја.

Језеро суза - централно спомен обиљежје на гробљу Јасиковац код Госпића

У мјесташцу Метајна на острву Пагу, отворише први логор за жене и дјецу у Другом свјетском рату.

У овај комплекс логора смрти, према вишегодишњем истраживању др. Ђуре Затезала, од 11. априла до 21. аугуста 1941, дакле у само 132 дана његовог постојања, доведено је с подручја НДХ 42.246 мушкараца, жена и дјеце и на најокрутнији начин убијена 40.123 невина човјека.

Њих 2.123, злочинци нису стигли побити јер их је у томе спријечила талијанска војска, па су их на брзину транспортовали у логор Јастребарско крај Загреба, и тамо их 200 побили, а друге отпремили у тек основани логор Јасеновац гдје су се ови нашли као први његови заточеници, 21. аугуста 1941. године.

Тјелесни остаци несрећних жртава, никада нису из крашких јама ексхумирани, идентификовани и сахрањени. И оно мало спомен обиљежја, подигнутих након Другог свј. рата, у протеклом рату потпуно је уништено.

Удружење потомака и поштовалаца жртава комплекса логора смрти Независне Државе Хрватске Госпић-Јадовно-Паг, од краја 2009 године, низом активности настоји објелоданити Јадовничко страдање и сачувати сјећање на невинне жртве.

Цртеж остатака логора Јадовно из 1947. - Аутор Коста Ј. Поповић син убијеног др Јована Поповића из Сремских Карловаца